Duşan BAISKI – Marele Gonzo

Uşa dormitorului rămăsese întredeschisă. Poate uitase Marina s-o închidă. Poate i se stricase clanţa. Din apartamentul vecin răzbăteau zgomote seci şi voci bărbăteşti înfierbântate. Aplica din hol arunca pe covor o fantă de lumină bolnăvicioasă. Dinspre uşă se auzi un scârţâit scurt. Iovan tresări. Apoi se întoarse spre deşteptător. Secundarul tăia implacabil felii de timp. Încă un scârţâit. Bărbatul se ridică într-o rână şi aprinse veioza. Pe noptieră, cadrul de lemn cu goblenul în lucru. O reproducere după un tablou de Francesco Guardi. Imediat lângă, lupa cu mâner de ebonită. Mâner negru. Cu un defect de fabricaţie.

Se ridică încet şi cu vârfurile picioarelor pipăi după papucii de casă. Nu se sculă de tot. Rămase în pat, cu picioarele atârnând. Luă cadrul încă mirosind a brad şi tămâie şi lupa de filatelie.

Dinspre bucătărie, farfurii lovindu-se de chiuvetă. Dinspre curtea interioară, tusea unui Trabant. De undeva, cascada unui rezervor de toaletă. Un alt scârţâit. Motanul Gon-zo se strecură elegant prin uşa întredeschisă şi, arcuindu-şi spinarea vărgată, se frecă tandru de piciorul stăpânului său. Iovan împinse goblenul şi lupa la o parte şi întinse mâna.

— Gonzo, tati, Gonzo!

Simţind efuziunea de dragoste şi surprins parcă de acel ultim apelativ rostit atât de afectat încât sfârşise printr-un tremolo, cu „o”-ul din final înecat în gâtlej, motanul se opri şi-şi înălţă privirea spre ochii omului de lângă el. Palma acestuia i se plimbă caldă de-a lungul spinării şi, când îi ajunse la coadă, animalul făcu o piruetă leneşă, indecisă la început, fermă la urmă, şi-şi reluă frecatul coastelor de piciorul lui Iovan.

— Gonzo… Gonzo!

Motanul se prăvăli pe spate mieunând. Puţin reţinut, chiar dacă Gonzo nu mai era tânărul animal pus pe hârjoană, Iovan îşi jucă degetele prin blana scurtă şi albă de pe burta acestuia. Dădu de câteva ori cu buricele degetelor de sfârcurile cât bobul de orez al ţâţelor masculine şi Gonzo scoase un alt mieunat.

— Gonzo, tati… marele meu Gonzo!

Şi atunci Gonzo (Iovan nu s-ar fi aşteptat la una ca asta) scoase un fel de mârâit, oricum un sunet mai aproape de mârâitul câinesc

decât de mieunat, cu ghearele labelor din faţă îi trase mâna spre el şi încercă să i-o muşte, iar cu picioarele din spate, cu ghearele scoase pe jumătate, i-o împinse şi, zvâcnind, se ridică şi dispăru sub comodă. Vârful cozii, tărcată până aproape de vârf cu brun-galben-cenuşiu-negru, îi rămase afară, lovind nervos parchetul. Totul se petrecuse în ceva mai mult de o secundă şi Iovan abia se dezmetici, mai mult, bineînţeles, din pricina usturimii ce începuse pe neaşteptate să-i chinuie dosul palmei stângi.

— Gonzo… – îngăimă, privind aproape cu stupoare cele trei dâre alb-rozalii răsărite în piele.

— Da’ mai las-o dracului de pisică! se auzi din bucătărie glasul puternic al Marinei. Hai să-ţi bei ceaiul de afine, că lapte n-am mai prins.

— Şi lui Gonzo… – se zburli bărbatul, însă vocea i se înecă în gâtlej, la fel ca „o”-ul de mai înainte, numai că, de data asta, nu de prea multă dragoste, ci de nervi; usturimea începuse să-l sâcâie.

— N-o să moară. Şi schimbă-i nisipul din tavă că…

Motanul continua să-şi izbească vârful cozii de parchet.

— Gonzo, tati… – se înduioşă Iovan până la urmă.

— Hai, că imediat apare George – îi tăie Marina noul val de efuziune.

Bărbatul dădu neputincios din umeri, mai aruncă o privire spre coada motanului şi se îndreptă spre baie oftând şi plin de frământări. Gonzo îşi schimbase brusc comportamentul şi, din fiinţa fragedă (era senzaţia pe care o simţea în permanenţă când se gândea la Gonzo), devenise inexplicabil de suspicios la mângâieri şi reacţiona într-un mod sălbatic. „Să-l ia…” – făcu, însă imediat îi păru rău.

Îşi frecă îndelung ceafa şi gâtul cu prosopul de pluş. Încercă să se gândească la altceva, să uite de zgârietură, de nervii motanului. „Animalele devin irascibile înainte de cutremur”, îi trecu prin minte. Pentru o clipă văzu imagini de coşmar, cu blocuri prăbuşindu-se în nori de praf şi perdele în flăcări, cu animale călcându-se şi strivindu-se îngrozite, cu femei şi copii ţipând, dar îşi dădu imediat seama că toate acestea le văzuse într-un film de război şi nicidecum într-un documentar despre cutremure.

— Ce tot faci în baie? strigă Marina din sufragerie.

Puse prosopul pe suportul subţire din plastic şi ieşi.

— Mai încet, dragă, ţi-am spus de o mie de ori să nu strigi aşa de dimineaţă, că doar trăim într-un bloc şi sunt unii care la ora asta mai dorm.

Regretă imediat cele spuse. Marina se apropia de el fără cuvinte. Tot fără cuvinte îl îmbrăţişă caldă.

— Într-o săptămână vreau să-l termin şi pe Guardi. Pe urmă am un Grigorescu, zise el.

Femeia avu o clipă de ezitare. Pentru o fracţiune de secundă privirea îi fu ca de gheaţă. Buzele-i schiţară un zâmbet neclar, închise repede ochii şi sfârşi prin a-l săruta apăsat, zgomotos.

— Termină-l şi pe Guardi. Acum, hai şi mănâncă.

Ultimele cuvinte le pronunţase pe un ton neutru. El se aşeză greoi pe scaun. Ceaiul de afine (fă-mi de afine, goblenul cere vitamina A) aburea molcom dintr-o ceaşcă fără toartă, cu buza ciobită. Cândva dar de nuntă. Nu spuse nimic. Ca şi cum n-ar fi observat. Sorbi încet lichidul arămiu, îndulcit cu miere. Se uita spre ceasul de perete, un fel de tablou cu un peisaj de iarnă: un soare din care ţâşneau, ca trei raze, un orar, un minutar şi-un secundar. „O capodoperă kitsch" – se exprimase la prima vedere. Marinei nu-i picase de loc bine remarca, de altfel destul de acidulată, însă avusese buna inspiraţie să nu comenteze şi sfârşise prin a-l agăţa singură tocmai în bucătărie. Se mai uită o dată, uneori omul îşi îndreaptă privirea spre ceas, dar pe drum se gândeşte la altceva, priveşte cadranul, însă nu vede nimic. Şase şi un sfert. Mai exact, şase şi şaisprezece. Avea timp să studieze şi reproducerea după tabloul lui Guardi. Trei dintre nuanţe trebuiau înlocuite cu altele apropiate. Uneori, lipsa de prudenţă şi cea a spiritului mercantil îi jucau renghiuri neplăcute. „Ia, dom'le, aţă, ia, când găseşti, mai multe sculuri, că doar e ieftină, ce te costă? Mai bine s-o ţii pe ea la cutie decât să ţii un goblen aproape gata aruncat în dulap, că-ţi lipseşte nu ştiu ce culoare" – îşi spunea, însă numai atunci când se trezea în impas.

— De mi-ar face George rost de o lupă ca lumea… – zise.

Marina îl măsură lung. Dinspre curte, tusea aceluiaşi Trabant. Dinspre chiuvetă un clipocit nervos. Robinet prost închis. Ori cu garnitura uzată.

— A promis că-ţi aduce – mormăi femeia.

Bărbatul îşi pregătea cea de-a doua felie de pâine. Întindea magiunul cu mişcări încete, exasperant de încete. Ochii femeii descriau

traiectorii line, exasperant de line.

— Termin de mâncat şi vreau să mă uit puţin peste Guardi.

Momente de tăcere nefirească. Ea stătea sprijinită de chiuvetă. Cu mâinile încrucişate la piept. Statuară. Gânditoare. Neverosimilă. Fulgere de gânduri contradictorii. El, calm, încă somnoros, cu ceaşca într-o mână, cu felia de magiun în cealaltă. Cineva trânti în curte capacul unui container de resturi menajere şi-i făcu pe amândoi să tresară.

Marina se apropie de fereastră şi o deschise pufnind. Aerul de martie năvăli rece înăuntru.

— Vine – spuse ea, însufleţită.

Iovan își șterse mustaţa de fărâmituri de pâine, apoi se duse cu ceaşca la chiuvetă şi o clăti.

— Cine? se miră el.

Marina nu răspunse. Nu imediat. Închise geamul, gânditoare, ca mai înainte, apoi trase perdeaua şi draperia.

— Credeam că e George.

— Şi nu e George – zise bărbatul, scormonind printre dinţi cu unghia degetului mic. Pe urmă se duse în dormitor, acolo unde îi rămăsese privirea, şi se aşeză pe pat. Goblenul zăcea în locul unde-l lăsase. Inert. Îşi lipi degetele unul de altul, le îndoi până dădu cu vârfurile de podul palmei, închise ochiul stâng, iar cu dreptul se uită prin orificiul întunecat creat de degetele astfel strânse. Scos în evidenţă prin sine însuşi, însă datorită în mare parte şi lipsei unor elemente vizuale perturbante, porticul de cetate medievală şi cele două-trei personaje în costume de epocă, din goblen, apăreau incredibil de vii, de reale.

— Azi e duminică, Iovane – rupse femeia vraja.

Iovan îşi desfăcu încet degetele, îşi cuprinse faţa în palme şi, fără a-şi desprinde privirea de bucata de pânză, îşi slobozi plămânii într-un oftat zgomotos, forţat. Marina se lăsă încet pe pat, oftând la fel, dar parcă mult mai natural şi bărbatul îi simţi răsuflarea caldă după ceafă.

— Poate n-ar fi trebuit să ieşim azi niciunde – zise. Ba, mai mult, îl deranjăm şi pe George. Cine ştie ce planuri…

Ea surâse mirată. Un surâs scurt, tăiat brusc.

— Dar tu ai fost cu propunerea.

El nu răspunse. Oftă din nou. Făcuse propunerea într-un

moment de exaltare. Atunci când, după ce trecuse de geometrismul rece al lui Pieter Janssens, de violenţa cromatică aproape frivolă a lui Rubens, de fascinanta Doamnă în albastru a lui Gainsborough, simţise nevoia de a ieşi din gustul de mic-burghez ce-i ghidase munca de până atunci şi de se avânta ori, ce puţin de a cocheta şi cu modernii. I-a fost greu până a găsit un pictor care să-i reproducă tabloul pe o bucată de etamină apretată. De Gauguin nu se apucă prea mulţi. Poate de teamă, gândise. De a nu se contamina cu nonconformismul lui. Nu găsise o altă explicaţie. Doamna cu fructul (Die Frau mit der Frucht) devenise a lui.

„Ce pară mare!" se mirase Marina. „Nu e pară, e nucă de cocos" – spusese altcineva. „Dar Gauguin este european" – comentase un al treilea. Într-adevăr, fructul părea a fi pară, gutuie sau nucă de cocos. Ceea ce probabil era. „De ce-ai ales tocmai asta? Aşa ceva n-o să-ţi cumpere nimeni". „Tu nu te gândeşti decât la bani, îi reproşase el. Mai sunt şi probleme de suflet. Am senzaţia că posedă ceva din surâsul Giocondei". Poate va studia careva la calculator, comparativ, bineînţeles, faţa femeii şi cea a lui Paul Gauguin şi va ajunge la fascinanta idee că Paul a fost homosexual" – replicase George.

Când a terminat de făcut şi ultimul nod, goblenul i-a fost cumpărat de un doctor. Un snob care, de fapt, era departe de artă, însă avea pereţii vilei tapetaţi cu goblenuri în rame blondel. Iovan primise un preţ excelent. „Merită să tragem o fugă până la Herculane" – s-a exprimat el atunci. „Când?" l-a întrebat Marina. „În martie" – a răspuns.

Întinse încet mâna spre goblen. Exact când îl cuprinse Marina pe după mijloc şi-şi puse capul pe umărul lui. Un timp nu spuse niciunul nimic. El rămase cu mâna întinsă. Ea, cu o mişcare încremenită. Totul ca într-un tablou de Jaques-Luis David. (Perfecţiune obositoare, aproape iritantă, cu detalii duse până la extrem, cu aerul unui obiect gata să-ţi cadă-n cap.) Apoi, parcă dezmeticindu-se, Iovan luă goblenul. Iar Marina se ridică, împinsă de un resort invizibil şi se apropie de geam.

— Şi George nu mai vine, spuse bărbatul fără a-şi ridica privirea din câmpul de culori. Pentru moment îi păru rău. Însă nu pentru aciditatea vorbelor, ci pentru că-l putea crede gelos, ceea ce i se părea ridicol, absurd, imposibil de acceptat nici măcar ca idee. Dar o să vină – adăugă în final, întorcându-se spre ea şi privind-o de la mijloc în jos.

— Trebuie să vină. E un domn. O să-ţi aducă şi lupa.

Faţă de ale lui, vorbele ei fuseseră acidulate. „Nu-ţi transfera închipuirile proprii pe seama femeii” – gândi.

Se auzi scârţâitul uşii. Se uitară amândoi, speriaţi. Marele Gonzo pătrunse vijelios înăuntru. Sări în pat, apoi, mişcându-şi nervos vârful negru al cozii, îi fixă pe amândoi, scoase acelaşi mârâit ca mai înainte.

— Gonzo, tati, Gonzo!

— Fiţi-ar Gonzo al dracului! răbufni femeia şi ieşi trântind uşa după ea.

Curentul puternic de aer săltă pentru moment reproducerea după Guardi, apoi o smulse cu furie, o purtă de câteva ori încolo-încoace şi, în cele din urmă, istovit, o depuse la picioarele lui Iovan. Acesta o ridică, o netezi şi o repuse pe masă, gânditor. Luă goblenul şi-i privi dosul plin de noduri şi capete de aţă. Simţi în nări un miros vag de cocă. Inspiră adânc şi pentru o clipă se abţinu să sloboadă aerul. Mirosul de cocă nu exista decât în mintea lui, stârnit de imaginaţie, mai bine zis de imaginile unei amintiri în care, demult, mama, tânără (el, mic), dădea peste dosul unui lucru de mână cu pastă făcută din apă şi făină pentru a fixa capetele de aţă.

„Dar cu motanul ce are?” se întrebă, dintr-odată surescitat”. Ce are, ce i-a făcut bietul Gonzo?” Ridicându-se la rândul său din pat, privirea i se agăţă din nou de goblen. Se reaşeză moale, nehotărât, luă lupa şi o apropie de ochi până când în obiectiv îi apărură, mari şi clare, ochiurile acum pline cu aţă colorată ale pânzei de etamină.

„Dar de ce e nervoasă, că doar şi eu îl aştept pe George… De unde face el rost de o lupă de uz industrial? De fapt, nu e treaba mea, important e s-o aducă. O să-i fac şi eu un goblen cu albăstriţe şi maci de câmp pe un fond crem şi va fi mulţumit… Aici aş putea pune şi un galben pai” – încheie, plimbându-şi degetul peste pata de culoare încă neacoperită. „Dar ce are cu Gonzo?” se întrebă iar, nedumerit. „Dacă are ceva cu mine, să-mi spună direct, nu să umble cu ocolişuri. Motanul nu i-a făcut niciun rău”. Se surprinse umezindu-şi cu limba dosul palmei zgâriate. Iritat, se îndreptă spre bucătărie. „Ce…” Vorbele i se blocară în gât. Marina, pe scaun, cu capul prăvălit pe masă, peste braţe. Umerii îi zvâcneau scurt, sacadat. „Plânge” – concluzionă el, simţind prin corp un val de căldură şi o amorţeală puternică de la genunchi în jos. Se apropie de ea, vru să o cuprindă de umeri, dar se răzgândi în ultimul moment şi se duse la geam.

Atunci se auzi un claxon. Femeia își ridică privirea.

— Nu e George – spuse el, lăsând draperia să cadă la loc. Dar ce-avem noi cu George? Ce, fără el nu putem? Suntem chiar atât de legați? Doar el are mașină?

Femeia se sculă de pe scaun și se apropie de geam. „Dacă erai un altfel de bărbat, am fi avut și noi o mașină” – vru să-i spună.

Însă doar gândi. „Și pentru cine crezi că fac eu aceste nenorocite de goblenuri, pentru cine crezi că-mi stric eu ochii?” se răsti el, dar tot în gând. „Pentru mașina ta, să ai cu ce s-o cumperi, să te duci, să vezi, să te plimbi, să stai în dreapta șoferului ca și cum n-ai ști că ăla-i locul mortului, da' tu vrei să te duci la tine-n sat, ca să te admire lumea, cine-ai fost și cine-ai ajuns, mașină albă, soț… nu sunt eu inginer, dă-ți garantez că nu mulți știu să coase goblenuri, fir-ar ele ale dracului, că mi-am stricat deja ochii cu ele…”

— Marina, dragă Marina! îngăimă el.

— Sunt sătulă, pricepi! Pentru tine, ori eu, ori Gonzo suntem la fel. Marina… – îl îngână ea – parcă l-ai alinta pe Gonzo! izbucni din nou femeia în plâns.

Iovan dădu din umeri neputincios. Întinse mâinile spre ea. Nu găsi cuvintele potrivite și ochii i se umeziră. Poate ar fi mai bine să se retragă. Să o lase în pace. Luă cadrul cu goblenul și-și plimbă încet palma peste pânza bine întinsă. Întotdeauna când făcea astfel de gesturi, simțea în podul palmei niște senzații stranii, ceva ca și cum ai mângâia pentru prima dată femeia mult visată.

Și atunci se întâmplă ceea ce n-ar fi crezut niciodată că se poate întâmpla. Dintr-un salt, Marina ajunse lângă el, această mișcare nici nu i-o observă, fiindcă altfel s-ar fi putut feri, îi smulse din mână cadrul de lemn mirosind a brad, cadrul acela dreptunghiular cu etamina bine întinsă și prinsă în pioneze (dintr-acelea pe care le folosesc unii la curelele de la pantaloni și ceasuri, ceruse el la librărie) și, sub privirea lui încă limpede (de altfel, totul s-a petrecut în mai puțin de o clipă), îl torsionă până când lemnul pârâi și se rupse.

— Ce faci? o întrebă el încă destul de liniștit, încă nici destul de surprins, nerealizând ceea ce se consuma sub ochii lui.

— Toată ziua Gonzo-n sus, Guardi-jos, iar eu parcă nici nu exist – se căznea femeia să rupă și etamina. O pioneză se smulse și căzu, rostogolindu-se pe parchet, undeva sub pat.

Iovan întinse mâinile spre goblen, încă-l mai putea salva (chiar dacă lemnul fusese frânt, ulterior nu va mai avea nicio valoare), însă rămase cu ele în aer. Din hol se auzi un mieunat ciudat. Se întoarseră amândoi, speriaţi. Şi atunci, în cameră pătrunse Gonzo, ţinând ceva viu între dinţi. Un pisoi cu pleoapele încă lipite. Îl ţinea moale de blana de după ceafă. Când ajunse în mijlocul încăperii, își aplecă încet capul şi-i dădu puiului drumul. Acesta începu să miaune jalnic, pătrunzător.

— Dar motanii… – murmură Iovan.

Bărbatul şi femeia se priviră muţi. Marele Gonzo se uita la ei sticlos şi coada-i lovea nervoasă parchetul.